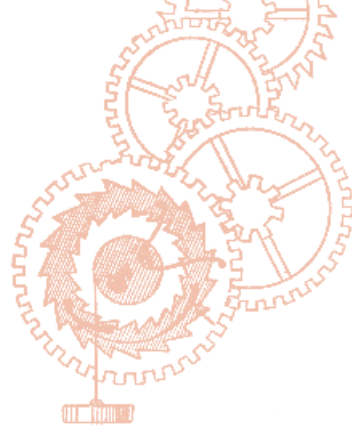

Hooverren mende eutsiezina

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

AEB, 1922ko azaroaren 24a. Hoover Konpromisoa sinatu eta Colorado ibaiaren ibilguan, Arizona eta Nevada estatuen mugan, presa bat eraikitzeko batzordea sortu zen. Urterro, Mendi Harritsuetako elurrak urtzen zirenean, Colorado ibaiak gainezka egiten zuen, inguruko laboreak arriskuan jarritz. Uholdeak saihesteaz gain, presa batek eremu idorretan sail ureztatuak zabaltzeko aukera emango zuen, Los Angeles nahiz Hego Kaliforniako beste komunitate batzuk urez hornituko zituen, elektrizitatea sortuko zuen...

Boulder izena jarri zioten hasieran presari, baina negoziaketetan Herbert Hoover merkataritza idazkaria izan zen gobernuko ordezkaria –gerora AEBetako presidente izango zena– eta, azkenean, hitzarmenari bezala, presari ere Hoover esan zioten.

Coolidge presidenteak sei urte geroago, 1928an, onartu zuen legez proiektua, baina eraikitzeko lanak abiarazteko baimen ofiziala 1930ean lortu zen, Hoover presidente zela, aurreko urtean ez tанда egin zuen krisialdiari ez ikusiarena eginez, edo, nolabait, Depresio Handia aitzakiatzat hartuta, horrelako obrek egoera arinduko zutela argudiatuz. Hala, 1933an beste proiektu hidrauliko erraldoi bat abiarazi zuten eta Tennessee Haraneko Agintaritza sortu, izen bereko ibaiaren urak ustiatzeko.

Hoover presaren obra faraonikoa 1936an amaitu zuten, 3,33 milioi m³

TRAVEL NEVADA

hormigoi eta 49 milioi dolar (egungo 900 milioi gutxi gorabehera) erabili ondoren.

Baina agian “faraoniko” adjektiboa ez da egokiena Hoover presaz hitz egiteko; egiptoarrek Nilo ibaiaren gorabeherak aprobetxatzen zituzten arren, egungo uraren kudeaketa politikek antzinako Erroman dute jatorria. Horixe dio Giulio Boccaletti ikerlariak *Water. A Biography* (Ura. Biografia bat) liburuan, uraren kudeaketaren historia biltzen duen lanean.

Boccalettiren ustez, uraren historia ez da teknologikoa, politikoa baizik, XX.

mendean hedatu den ereduak oinarri teknologikoa izan arren. Eredu hori, ingeniariak proiektu handietan oinarritua, AEBetan sortu zen, Hoover eta Tennessee medio, eta mundu osoan hedatu. “Mende hidraulikoa” esaten die Boccaletti azken ehun urteei.

Paradigma hori agortzear dagoela uste du eta etorkizuneko eredu Txinatik etor daitekeela. Ikerlariak dio ura kudeatzeko sistema inkognita bat dela oraindik, baina garbi dauka Hoover presak duela 100 urte irekitako bidea ez dela jasagarria. ●

DONBATEKO TRIKUHARRIA

7.400 urte esnea edaten

Gizakiak Neolitoaren hasieran hasi ziren beste ugaztunen esnea kontsumitzen, *Proceedings of the National Academy of Sciences* aldizkarian argitaratu berri denez. Bristolgo unibertsitateko Emmanuelle Casanova buru duen ikerlari taldeak Erdialdeko Europako 70 aztarnategitako 4.300 zeramikazko ontzi aztertu ditu elikagai arrastoen bila, eta ondorioztatu du duela 7.400 urte esne

kontsumoa ohikoa bihurtu zela inguru haietan, nahiz eta ez zen aldaketa homogeneoa izan. Europako Ikerketa Kontseiluko NeoMilk proiektuaren barruan egin da ikerketa eta, oraindik gaur egun gure dietan eragina duen funtsezko aldaketa hori ulertzen laguntzeaz gain, elikagaiak lortzeko praktiketan izan ziren aldaketei buruzko informazioa ematen du. ●